

A költözőkódó madarak tavaszi megjelenése Kőszegen.

Összeállította: CHERNEL ISTVÁN.

Die Frühjahrs-Ankunft der Zugvögel in Kőszeg (Güns).

Zusammengestellt von: Stefan Chernel von Chernelháza.

Kőszegen (Vasm.), melynek földrajzi fekvése:

47°23'30" ész. szél.
34°13'5" kel. hossz.

a költözőkódó madarak tavaszi érkezését az 1884., 1886., 1887., 1889., 1892., 1893., 1894. években figyelttem meg.

E hét évben szerzett adatok, összevetve atyám adataival, 42 költöző madárfaj érkezésének évek szerint való ingadozását mutatják s így közép napja kiszámítását meglehetősen pontossággal lehetővé teszik.

A közép napok kimutatására alkalmas sorozatokon kívül felveszem itt — későbbi általános feldolgozások tekintetéből — az egyes adatokat is, nevezetesen 11 madárfajról.

A füstös fecskénél (*Hirundo rustica*) pedig felhasználom KAYSRAHL KÁROLY* nyug. erdőmester 1874—1894-ig — tehát 20 éven át — jegyzett észleléseit, melyek így mintegy párhuzamos adatsort alkotva atyám és a saját megfigyeléseimmel, egymást kölcsönösen ellenőrizik és kijavítják.

* Ugyan ő vezette ez idő jó részén át a kőszegi meteorológiai megfigyeléseket is. Adataiért e helyen is hálás köszönetemet rovom le.

In Kőszeg (Güns, Eisenburger Com.), dessen geographische Lage durch

47°23'30" nördl. Br.
34°13'5" östl. L.

gegeben ist, beobachtete ich die Frühjahrs-Ankunft der Zugvögel in den folgenden Jahren: 1884, 1886, 1887, 1889, 1892, 1893, 1894.

Diese in 7 Jahren notierten Daten, mit jenen meines Vaters vereint, bezeigen bei 42 Zugvogel-Arten die nach Jahren vorhandene Schwankung im Erscheinen und ermöglichen somit die ziemliche Pünktlichkeit in der Berechnung eines Mittels.

Außer den zur Bezeugung eines Mittels dienenden Serien will ich aber hier auch jene einzelnen auf 11 Vogelarten bezüglichen Daten nicht außer Acht lassen, die bei einer universellen Aufarbeitung des Gegenstandes berücksichtigt werden können.

Bei der Rauchschwalbe (*Hirundo rustica*) aber bediene ich mich auch der Daten des Herrn Forstmeisters i. P. Karl Kayserl,* die eine Beobachtungsdauer von 1874—1894, also 20 Jahre, umfassen, und welche so eine parallele Datenreihe zu meinen und meines Vaters Beobachtungen bildend, sich gegenseitig kontrollieren und ausbessern.

* Er leitete auch während dieser Zeit die meteorologische Station von Kőszeg. Für die freundliche Ueberlassung seiner Daten sei auch an dieser Stelle mein bester Dank ausgesprochen.

Accentor modularis, L.

1881—1892.

Mart. 21. 1892.
 „ 26. 1884.
 „ 29. 1881.

K. (M.) = Mart. 25.

Ebból a három adatból is látható, hogy márcziusi madár. Lehet, hogy későbbi megfigyelések középnapját valamivel későbbre viszik.

Schon aus diesen drei Daten ersichtlich März-Vogel. Möglicherweise werden spätere Beobachtungen ein noch späteres Mittel ergeben.

Alauda arvensis, L.

1863—1894.

Évi adat: 12 Jahresdaten.

Febr. elején (anfangs) 1863.
 „ 10. 1884.
 „ 14. 1883.
 „ 16. 1881.
 „ 18. 1885.
 „ 20. 1880.
 „ 20. 1894.
 „ 21. 1882.
 „ 26. 1892.
 „ 27. 1887.
 Mart. 2. 1889.
 „ 6. 1886.

L. (F.) — Febr. 10. 1884.
 Lk. (Sp.) — Mart. 6. 1886.
 J. (Schw.) = 25.
 K. (M.) = Febr. 22.

A közép határozottan kidomborodik.
 Das Mittel genau ausgeprägt.

Alauda arborea, L.

1884—1886.

Mart. 24. 1885.
 „ 26. 1884.
 „ 27. 1886.

K. (M.) = Mart. 26.

Ezek után márcziusi madár.
 Nach diesen ein März-Vogel.

Anthus trivialis, L.

1886—1889.

Mart. 30. 1889.
 Apr. 1. 1886.
 „ 13. 1887.

K. (M.) = Apr. 6.

Az utolsó évi adat márcziusból való ugyan, de áprilisi madárnak látszik.

Das letzte Jahres-Datum ist zwar von März, scheint aber April-Vogel zu sein.

Cheidon urbica, L.

1885—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Apr. 9. 1894.
 „ 12. 1889.
 „ 20. 1893.
 „ 22. 1886.
 „ 23. 1887.
 „ 24. 1892.
 „ 25. 1885.

L. (F.) — Apr. 9. 1894.
 Lk. (Sp.) — „ 25. 1885.
 J. (Schw.) = 17.
 K. (M.) = Apr. 17.

Igen érdekes az 1894. évi adat, mely feltűnő korai, de a régibb adatok tisztán április második felére teszik e faj érkezését.

Sehr interessant das Datum v. Jahr 1894, welche auffallend früh ist; die älteren Daten bestimmen aber genau die Ankunft dieser Art auf die zweite Hälfte Aprils.

Columba palumbus, L.

1883—1886.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Febr. 11. 1885.
 „ 20. 1883.
 Mart. 10. 1884.
 „ 24. 1886.

L. (F.) — Febr. 11. 1885.
 Lk. (Sp.) — Mart. 24. 1886.
 J. (Schw.) = 42.
 K. (M.) = Mart. 3—4.

A febr. 11-iki adat korainak, a mart. 24-iki későinek látszik ugyan, de ha ezektől eltekintünk is, a közép mégis márcziusra esik.

Das Datum von 11. Febr. scheint zu früh, das vom 24. März dagegen zu spät; abgesehen von diesen, fällt das Mittel trotzdem schon auf März.

Columba oenas, L.

1863—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Febr. elején (anfangs)	1863.
« 10.	1885.
« 13.	1883.
« 23.	1884.
Mart. 1.	1887.
« 4.	1886.
« 6.	1894.

L. (F.)	— Febr. 10.
Lk. (Sp.)	— Mart. 6.
J. (Schw.)	= 25.
K. (M.)	= Febr. 22.

Tehát februáriusi madár.
Also Feber-Vogel.

Coracias garrula, L.

1881—1889.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr. 22.	1886.
« 24.	1884.
« 26.	1889.
« 27.	1881.
« 28.	1887.

L. (F.)	— Apr. 22. 1886.
Lk. (Sp.)	— « 28. 1887.
J. (Schw.)	= 7.
K. (M.)	= Apr. 25.

Feltűnő madár, azért a csekély ingadozás.
Ein auffallender Vogel, daher die geringe Schwankung.

Coturnix dactylisonans, MEYER.

1880—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Apr. 24.	1885.
« 26.	1880.

Apr. 27.	1882.
« 27.	1886.
Maj. 5.	1883.
« 7.	1892.
« 7.	1894.

L. (F.)	— Apr. 24.
Lk. (Sp.)	— Maj. 7.
J. (Schw.)	= 14.
K. (M.)	= Apr. 30. Maj. 1.

Későbbi megfigyelések nyomán dűl el vajjon áprilisi vagy májusi madár?

Spätere Beobachtungen werden beweisen, ob April oder Mai-Vogel?

Cuculus canorus, L.

1876—1894.

Évi adat: 8 Jahresdaten.

Apr. 9.	1889.
« 10.	1885.
« 12.	1886.
« 14.	1881.
« 17.	1876.
« 17.	1894.
« 22.	1892.
« 23.	1883.

L. (F.)	— Apr. 9. 1889.
Lk. (Sp.)	— « 23. 1883.
J. (Schw.)	= 15.
K. (M.)	= Apr. 16.

Hangja által feltűnő s így elég pontosan észlelhető.

Durch seine Stimme auffallend, ist er ziemlich genau zu beobachten.

Cypselus apus, L.

1886—1893.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Apr. 29.	1886.
Maj. 15.	1892.
« 18.	1889.
« 20.	1893.

L. (F.)	— Apr. 29.
Lk. (Sp.)	— Maj. 20.
J. (Schw.)	= 22.
K. (M.)	= Maj. 9—10.

Nálunk csak néha költ, akkor is csak egy-két párban.

Brütet selten hier, dann auch nur in einzelnen Paare.

Erithacus lusciniæ, L.

1876—1894.

Évi adat: 12 Jahresdaten.

Apr. 5.	1886.
“ 5.	1888.
“ 10.	1884.
“ 10.	1885.
“ 10.	1889.
“ 16.	1876.
“ 16.	1878.
“ 16.	1887.
“ 17.	1894.
“ 18.	1882.
“ 20.	1883.

L. (F.) — Apr. 5. 1886.

Lk. (Sp.) — “ 20. 1883.

J. (Schw.) = 16.

K. (M.) = Apr. 12—13.

Háromszor jött apr. 10-én és apr. 16-án, s ezek az adatok is pontosan kiadnák a közeget.

Ram dreimal am 10-ten und 16-ten April und würden schon diese Daten das richtige Mittel ergeben.

Erithacus rubecula, L.

1881—1889.

Évi adat: 3 Jahresdaten.

Mart. 4.	1887.
“ 6.	1881.
“ 10.	1889.
	1886/7. Áttelel. Überwintert.

L. (F.) — Mart. 4. 1887.

Lk. (Sp.) — “ 10. 1889.

J. (Schw.) = 7.

K. (M.) = Mart. 7.

Látható, hogy át is telet.
Wie ersichtlich, überwintert.

Aquila. III.

Ficedula rufa, BECHST.

1886—1892.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Mart. 20.	1892.
“ 26.	1886.
“ 27.	1888.
“ 28.	1889.
“ 31.	1887.

L. (F.) — Mart. 20. 1892.

Lk. (Sp.) — “ 31. 1887.

J. (Schw.) = 12.

K. (M.) = Mart. 25—26.

Ficedula trochilus, L.

1884—1889.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Apr. 2.	1887.
“ 5.	1889.
“ 9.	1884.
“ 11.	1886.

L. (F.) — Apr. 2. 1887.

Lk. (Sp.) — “ 11. 1886.

J. (Schw.) = 10.

K. (M.) = Apr. 6—7.

A *Fic. rufa* tehát határozottan két héttel előbb jön, mit a *Fic. trochilus*; az tisztán márcziusi, ez ellenben áprilisi madár.

Fic. rufa kommt also entschieden um zwei Wochen früher als *Fic. trochilus*; jener ist reiner Märzvogel, dieser dagegen Aprilvogel.

Gallinago scolopacina, Br.

1880—1889.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Mart. 12.	1882.
“ 17.	1887.
“ 21.	1883.
“ 25.	1880.
Apr. 2.	1889.
“ 13.	1881.
“ 15.	1884.

L. (F.) — Mart. 12.

Lk. (Sp.) — Apr. 15.

J. (Schw.) = 35.

K. (M.) = Mart. 29.

Átvonuló faj, melynek megjelenése mindig rétjeink száraz vagy vizenyős voltától függ.

Durchzügsvogel, dessen Erscheinen immer von der Trockenheit oder Nässe unserer Wiesen bedingt ist.

Hirundo rustica, L.

Ennél a legismertebb madárnál érdekes párhuzamos észleleteket nyújthatok.

Bei diesem am meisten bekannten Vogel, kann ich interessante Paralell-Beobachtungen geben.

Atyám adatai és az én adataim.

Daten meines Vaters und von mir.

1865—1894.

Évi adat: 19 Jahresdaten.

Mart. 30.	1881.
“ 31.	1878.
Apr. 1.	1886.
“ 1.	1892.
“ 2.	1884.
“ 2.	1885.
“ 2.	1888.
“ 3.	1883.
“ 3.	1887.
“ 4.	1865.
“ 4.	1877.
“ 4.	1880.
“ 6.	1882.
“ 6.	1889.
“ 6.	1894.
“ 10.	1891.
“ 16.	1893.
“ 20.	1876.
Maj. 4.	1875.

L. (F.) — Mart. 30.
Lk. (Sp.) — Maj. 4.
J. (Schw.) = 36.
K. (M.) = Apr. 16.

Kaysrahl K. adatai.

Daten von C. Kaysrahl.

1874—1894.

Évi adat: 19 Jahresdaten.

Mart. 27.	1885.
“ 28.	1886.
“ 30.	1884.

Mart. 30.	1890.
“ 31.	1879.
Apr. 2.	1888.
“ 3.	1880.
“ 3.	1883.
“ 4.	1877.
“ 5.	1878.
“ 6.	1887.
“ 6.	1892.
“ 6.	1881.
“ 8.	1893.
“ 11.	1894.
“ 13.	1874.
“ 16.	1891.
“ 23.	1876.
“ 24.	1889.

L. (F.) — Mart. 27.
Lk. (Sp.) — Apr. 24.
J. (Schw.) = 29.
K. (M.) = Apr. 10.

A különbség tehát e két adatsor között 7 nap. A május 4-iki datum feltűnő késői, azonban atyám hozzáteszi, hogy az nap a *házunkban költő fecskék* érkeztek meg. Már pedig tudni való, hogy — a mi megint kívül jegyzeteimből — ezek rendszeren 8—10 nappal a faj első megjelenése után mutatkoznak; 1875-ben tehát az első érkezés ápr. 23—24. körül lehetett. Hogy ebben az évben határozottan mutatkozott valami rendellenesség, az különben KAYSRAHL észleleteiből is kitűnik, mert 20 évi sorozatából éppen az 1875-iki adat hiányzik. A meteorológiai viszonyok 1875 április havában középszámokban következők voltak: Légnyomás: 7·37; hőmérséklet: 8·67° C. (áprilisra a 100 éves közép 9·64°), minimum —3° (15-én), maximum +19° (12-én), 56% jutott É szélre, 9 nap volt eső 21·55 mm. magasságban, az időjárás általános jellege tehát: száraz hideg É szelekkel.

Der Unterschied zwischen diesen beiden Daten-Reihen ist also 7 Tage. Mein Vater bemerkt aber zum Datum vom 4-ten Mai, daß an jenem Tage die in unserem Hause nistenden Schwalben angekommen sind. Nun muß man wissen — was wieder aus meinen Notizen ersichtlich wird — daß sich diese in der Regel 8—10 Tage nach dem ersten Erscheinen der Art zeigen; im Jahre 1875 kann also als erste Ankunft der 23—24 April gelten. Daß in jenem Jahre gewisse Abnorme Verhältnisse waren, zeigt sich auch in den Beobachtungen Kays-

rahls, den aus seiner 20jährigen Datenreihe fehlt gerade das Datum von 1875. Die meteorologischen Verhältnisse waren 1875 im April im Durchschnitt wie folgt: Luftdruck 7·37; Temperatur 8·67° C. (100jähriges Mittel für April 9·64°), Minimum -3° (am 15-ten), Maximum +19° (am 12-ten); 56% N Wind, 9 Tage Regen mit 21·55 mm. Regenhöhe, der allgemeine Charakter der Witterung: trockene Kälte mit N Wind.

Az adatok egyeztetéséből kitünik, hogy négy évben az első megérkezés mindkét sorozatban egyforma, t. i.:

Das Vergleichen der Daten ergibt, daß die erste Ankunft in beiden Serien in den folgenden 4 Jahren gleich ist:

1888.	Apr. 2.	1893.	Apr. 3.
1877.	« 4.	1893.	« 6.

Egyesítjük a két adatsort, akkor az így alakul:

Wenn wir die beiden Datenreihen zusammenfassen, so bekommen wir folgende Serie:

1865—1894.

Évi adat: 22 Jahresdaten.

Mart. 27.	1885.
« 28.	1886.
« 30.	1881.
« 30.	1884.
« 30.	1890.
« 31.	1878.
« 31.	1879.
Apr. 2.	1888.
« 3.	1880.
« 3.	1883.
« 3.	1887.
« 4.	1865.
« 4.	1877.
« 6.	1892.
« 6.	1894.
« 6.	1889.
« 6.	1882.
« 8.	1893.
« 10.	1891.
« 13.	1874.
« 20.	1876.
Maj. 4.	1875.

L. (F.)	— Mart. 27.
Lk. (Sp.)	— Maj. 4.
J. (Schw.)	= 39.
K. (M.)	= Apr. 14—15.

Ha a május 4-iki adattól eltekintünk, a közép szám:

Wenn wir das Datum vom 4. Mai weglassen, ist das Mittel:

Apr. 7—8.

ha pedig — mint fentebb érintettem — május 4-ikét április 23-ára javítjuk: wenn wir aber — wie oben schon erwähnt — statt 4. Mai 23. April annehmen:

Apr. 9—10.

Lanius collurio, L.

1883—1894.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr. 25.	1883.
« 30.	1889.
Maj. 2.	1894. (♀ ♀ Maj. 7.)
« 4.	1892. (♀ ♀ « 10.)
« 10.	1887.

L. (F.) — Apr. 25.

Lk. (Sp.) — Maj. 10.

J. (Schw.) = 16.

K. (M.) = Maj. 2—3.

Érdekes feljegyzés atyámtól, hogy 1858-ban kimaradt. Két évi észlelet nyomán a ♀ ♀ 5—6 nappal a ♂ ♂ után jöttek.

Eine interessante Notiz meines Vaters, daß er 1858 gänzlich ausgeblieben ist. Nach zweijähriger Beobachtung kamen die ♀ ♀ 5—6 Tage nach den ♂ ♂ an.

Motacilla alba, L.

1884—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Febr. 20.	1885.
Mart. 2.	1894.
« 5.	1887.
« 13.	1889.
« 14.	1884.
« 16.	1886.

L. (F.) — Febr. 20. 1885.

Lk. (Sp.) — Mart. 16. 1886.

J. (Schw.) = 25.

K. (M.) = Mart. 4.

Motacilla flava, L.

Apr. 8.	1884.
« 14.	1887.
« 20.	1889.

K. (M.) = Apr. 14.

Vidékünkön ritka madár.

Seltener Vogel in unserer Gegend.

Muscicapa atricapilla, L.

1880—1892.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr. 7.	1886.
« 21.	1892.
« 23.	1887.
« 25.	1884.
« 26.	1880.

L. (F.) — Apr. 7. 1886.

Lk. (Sp.) — « 26. 1880.

J. (Schw.) = 20.

K. (M.) = Apr. 16—17.

Feltűnő korai adat az apr. 7. a négy másik ellenében, melyek mind 20-ika utánról valók.

7. Apr. auffallend früh gegenüber den vier anderen Daten, welche alle nach 20-ten Apr. hinweisen.

Muscicapa collaris, BECHST.

1876—1887.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Apr. 11.	1886.
« 14.	1876.
« 24.	1887.
« végén (Ende)	1885.

L. (F.) — Apr. 11. 1886.

Lk. (Sp.) — « 24. 1887.

J. (Schw.) = 14.

K. (M.) = Apr. 17—18.

Több évi adat nyomán a középnap valószínűleg kissé későbbre fog esni.

Nach mehrjährigen Daten wird das Mittel wahrscheinlich später fallen.

Muscicapa grisola, L.

1880—1889.

Évi adat: 6 Jahresdaten.

Apr. 22.	1886.
« 27.	1881.

Apr. 27. 1889.

« 28. 1887.

« 30. 1884.

Maj. 2. 1880.

L. (F.) — Apr. 22. 1886.

Lk. (Sp.) — Maj. 2. 1880.

J. (Schw.) = 11.

K. (M.) = Apr. 27.

Két évben a középnapon érkezett. A megfigyelés azért is pontos, mert a madár kertünkben sok éven át költött.

Ram in zwei Jahren am Mittel-Tage an. Die Beobachtung ist umsomehr genau, weil der Vogel lange Jahre hindurch in unserem Garten gebrütet hat.

Oriolus galbula, L.

1878—1894.

Évi adat: 10 Jahresdaten.

Apr. 25.	1885.
« 25.	1878.
« 26.	1886.
« 27.	1881.
« 27.	1882.
« 28.	1887.
« 28.	1883.
« 29.	1889.
Maj. 1.	1892.
« 3.	1894.

L. (F.) — Apr. 25. 1885.

Lk. (Sp.) — Maj. 3. 1894.

J. (Schw.) = 9.

K. (M.) = Apr. 29.

Meglehetősen pontosan érkező áprilisi madár. Ziemlich pünktlich ankommender April-Vogel.

Ortigometra crex, L.

1877—1885.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Apr. 25.	1885.
« 30.	1877.
Maj. 1.	1881.
« 15.	1883.

L. (F.) — Apr. 25. 1885.

Lk. (Sp.) — Maj. 15. 1883.

J. (Schw.) = 21.

K. (M.) = Maj. 5.

Némely évben hiányzik, máskor meg igen gyakori.

In manchen Jahren fehlend, ist er wieder manchmal sehr häufig.

Pratincola rubetra, L.

Apr. 2.	1884.
" 6.	1881.
" 9.	1880.

K. (M.) = Apr. 5—6.

Nálunk ritka madár; inkább őszi vonuláson látható.

Seltener Vogel bei uns; kommt während des Herbstzuges häufiger.

Ruticilla phoenicura, L.

1876—1892.

Évi adat: 6 Jahresdaten.

Apr. 3.	1881.
" 5.	1878.
" 6.	1876.
" 7.	1880.
" 9.	1892.
" 10.	1887.

L. (F.) — Apr. 3. 1881.

Lk. (Sp.) — " 10. 1887.

J. (Schw.) = 8.

K. (M.) = Apr. 6—7.

Házi kertünkben költ, tehát pontosan figyelhető.

Brütet im Hausgarten, ist daher genau zu beobachten.

Ruticilla tithys, Scop.

1884—1889.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Mart. 21.	1889.
" 28.	1886.
" 29.	1884.
Apr. 9.	1885.

1886/7. Áttelel.

Überwintert

L. (F.) — Mart. 21. 1889.

Lk. (Sp.) — Apr. 9. 1885.

J. (Schw.) = 20.

K. (M.) = Mart. 30—31.

Egy-egy öreg ♂ néha áttelel.

Einzelne alte ♂ ♂ überwintern.

Upupa epops, L.

1884—1889.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr. 2.	1884.
" 3.	1889.
" 5.	1886.
" 6.	1887.
" 8.	1885.

L. (F.) — Apr. 2. 1884.

Lk. (Sp.) — " 8. 1885.

J. (Schw.) = 7.

K. (M.) = Apr. 5.

A madár feltűnő voltánál fogva kevés az ingadozás.

Bei Auffälligkeit des Vogels ist die Schwankung gering.

Saxicola oenanthe, L.

1877—1880.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Mart. 25.	1877.
" 26.	1880.
Apr. 10.	1886.
" 12.	1894.

L. (F.) — Mart. 25. 1877.

Lk. (Sp.) — Apr. 12. 1894.

J. (Schw.) = 19.

K. (M.) = Apr. 3.

A f. évi apr. 12. adathoz megjegyzem, hogy a madár java vonulásban volt már.

Zum Datum von 12. Apr. l. Jahres habe ich hinzuzufügen, daß der Vogel bereits im Hauptzuge war.

Scolopax rusticula, L.

1841—1894.

Évi adat: 24 Jahresdaten.

Febr. 16.	1884.
" 20.	1857.
" végén	1873.
" "	1876.
" "	1877.
" "	1880.

Mart.	3.	1864.
"	5.	1894.
"	6.	1867.
"	7.	1868.
"	8.	1863.
"	8.	1885.
"	9.	1882.
"	10.	1883.
"	11.	1841.
"	13.	1846.
"	13.	1870.
"	13.	1887.
"	14.	1881.
"	14.	1893.
"	15.	1889.
"	18.	1865.
"	21.	1892.
"	26.	1886.

L. (F.) — Febr. 16. 1884.
 Lk. (Sp.) — Mart. 26. 1886.
 J. (Schw.) = 39.
 K. (M.) = Mart. 7.

Az 1886. márcz. 26-ki adatott megokolja az illető évben járt rendkívül hosszú tél, melyhez sokban hasonlított az 1892. évi márczius közepéig uralkodó időjárás is.

Das Datum von 26. März 1886 wird durch den langen Winter betreffenden Jahres begründet; eine ähnliche Witterung herrschte auch 1892 bis Mitte März.

Serinus hortulanus, KOCH.

1877—1892.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr.	2.	1884.
"	4.	1877.
"	5.	1880.
"	10.	1887.
"	10.	1892.

L. (F.) — Apr. 2. 1884.
 Lk. (Sp.) — " 10. 1892.
 J. (Schw.) = 9.
 K. (M.) = Apr. 6.

Határozottan költözködő s mint ilyen áprilisi madár.

Sicherer Zugvogel und als solcher April-Vogel.

Sturnus vulgaris, L.

1884—1894.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Febr.	16.	1894.
"	21.	1889.
Mart.	15.	1884.
"	18.	1892.
"	20.	1886.

L. (F.) — Febr. 16. 1894.
 Lk. (Sp.) — Mart. 20. 1886.
 J. (Schw.) = 33.
 K. (M.) = Mart. 4.

Az 1892. és 1886-iki késő adatok itt is megvannak okolva az illető években márczius közepéig uralkodó szigorú tél által.

Die späten Daten von 1892 und 1886 finden auch hier ihre Begründung, da in den betreffenden Jahren bis Mitte März ein strenger Winter herrschte.

Sylvia atricapilla, L.

1877—1894.

Évi adat: 6 Jahresdaten.

Apr.	6.	1877.
"	8.	1886.
"	9.	1885.
"	10.	1887.
"	17.	1894.
"	24.	1892.

L. (F.) — Apr. 6. 1877.
 Lk. (Sp.) — " 24. 1892.
 J. (Schw.) = 19.
 K. (M.) = Apr. 15.

Sylvia cinerea, BECHST.

Apr.	7.	1886.
"	12.	1889.
"	15.	1894.

K. (M.) = Apr. 11.

Sylvia curruca, L.

1876—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Apr.	4.	1876.
"	5.	1883.

Apr. 6.	1877.
“ 7.	1879.
“ 10.	1889.
“ 12.	1886.
“ 15.	1894.

L. (F.)	— Apr. 4. 1876.
Lk. (Sp.)	— “ 15. 1894.
J. (Schw.)	= 12.
K. (M.)	= Apr. 9—10.

Sylvia nisoria, BECHST.

1883—1892.

Évi adat: 4 Jahresdaten.

Apr. 18.	1885.
“ 21.	1883.
“ 26.	1889.
Maj. 4.	1892.

L. (F.)	— Apr. 18. 1885.
Lk. (Sp.)	— Maj. 4. 1892.
J. (Schw.)	= 17.
K. (M.)	= Apr. 26.

Ezekből az adatokból látszik, hogy mindegyik poszátafaj más időben érkezik.

Aus diesen Daten sehen wir den Beweis, daß eine jede Grasmücken-Art verschiedene Anfunftszeiten hat.

Turdus iliacus, L.

1880—1889.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Mart. 3.	1880.
“ 5.	1884.
“ 10.	1881.
“ 12.	1883.
“ 17.	1889.

L. (F.)	— Mart. 3. 1880.
Lk. (Sp.)	— “ 17. 1889.
J. (Schw.)	= 15.
K. (M.)	= Mart. 8.

Turdus musicus, L.

1877—1894.

Mart. 3.	1877.
“ 3.	1885.
“ 4.	1884.
“ 10.	1882.

Mart. 11.	1894.
“ 16.	1889.
“ 20.	1887.
“ 23.	1886.

L. (F.)	— Mart. 3. 1877. 1885.
Lk. (Sp.)	— “ 23. 1886.
J. (Schw.)	= 21.
K. (M.)	= Mart. 13.

Az 1886. évi késői adat meteorologiailag megokolt.

Das späte Datum von 1886 meteorologisch begründet.

Turtur auritus, GRAY.

1877—1892.

Évi adat: 5 Jahresdaten.

Apr. 24.	1877.
“ 25.	1884.
“ 27.	1881.
“ 27.	1886.
“ 28.	1892.

L. (F.)	— Apr. 24. 1877.
Lk. (Sp.)	— “ 28. 1892.
J. (Schw.)	= 5.
K. (M.)	= Apr. 26.

Vanellus cristatus, L.

1880—1894.

Évi adat: 7 Jahresdaten.

Febr. 22.	1884.
“ 24.	1882.
Mart. 4.	1894.
“ 8.	1883.
“ 12.	1889.
“ 16.	1880.
“ 20.	1892.

L. (F.)	— Febr. 22.
Lk. (Sp.)	— Mart. 20.
J. (Schw.)	= 27.
K. (M.)	= Mart. 7.

Ritkán költ nálunk, inkább csak átvonul. Az 1892. évi adat meteorologiailag megokolt.

Brütet selten bei uns, vielmehr Durchzügler. Das Datum von 1892 ist meteorologisch begründet.

Yunx torquilla, L.

1877—1894.

Évi adat: 8 Jahresdaten.

Apr. 4.	1886.
“ 4.	1878.
“ 5.	1885.
“ 9.	1877.
“ 9.	1892.
“ 9.	1894.
“ 10.	1887.
“ 16.	1889.

L. (F.) — Apr. 4. 1886.

Lk. (Sp.) — “ 16. 1889.

J. (Schw.) = 13.

K. (M.) = Apr. 10.

Hangjával, e nálunk igen közönséges madár, annyira feltűnő, hogy pontosan megfigyelhető, mint az adatok mutatják.

Durch seine Stimme auffallend, ist der bei uns sehr gewöhnliche Vogel, wie auch die Daten beweisen, mit großer Genauigkeit zu beobachten.

*

Végezetül közölni kívánom azon fajok érkezési adatait, melyek megjelenési középnapiját, éppen a megfigyelési sorozatok hiánya miatt, csak jövő megfigyelések fogják eldönteni:

Schließlich führe ich die Anfunftsdaten jener Arten an, deren mittlerer Anfunftstag, in Ermangelung von Beobachtungs-Serien, nur in der Zukunft ermittelt werden kann:

Anthus pratensis, L. Mart. 20. 1892.*Corvus monedula*, L. Febr. 25. 1894.

Ciconia alba, L. Mart. 26. 1892. Nem költ itt s ritka átvonuló. — Brütet nicht hier; feltener Durchzügler.

Ficedula sibilatrix, BECHST. Apr. 20. 1894.*Hypolais icterina*, VIELL. Maj. 8. 1894.*Locustella fluviatilis*, WOLF. Maj. 8. 1894.

Először láttam vidékünkön. — Das erstmal in unserer Gegend gesehen.

Monticola saxatilis, L. Apr. 20. 1885. Két éven át költött kertünkben, sem az előtt, sem azután többé nem láttam vidékünkön. — Brütete in zwei Jahren in unseren Garten, vordem und seither sah ich ihn niemals in der hiesigen Gegend.

Muscicapa parva, BECHST. Maj. 10. 1893. Költ nálunk. — Hier Brutvogel.

Pratincola rubicola, L. Mart. 10. 1894. Oly feltűnő korai adat, hogy kellő bizonyíték híjján fel sem venném; de a megfigyelt példány lövöten kezeim közt volt. — Ein so auffallend frühes Datum, daß ich es ohne ein Beleg nicht aufnehmen würde; das beobachtete Exemplar war jedoch erlegt in meinen Händen.

Regulus cristatus, KOCH. Mart. 7. 1894.*Sylvia hortensis*, BECHST. Apr. 9. 1885.

KISEBB KÖZLÉSEK. — KLEINERE MITTHEILUNGEN.

A távolból.

Ns. MIDDENDORFF ERNŐ HERMAN OTTÓ-hoz.

Kedves barátom!

Már régóta akartam Neked írni. Az elmúlt télen sok volt a dolgom, sok a gondom a marhahartással. Végre influenzám volt, mely február és márcziusban háromszor tett munkaképtelenné. Utoljára egy kellemes meglepetés ért, mely azonban messze kiterjedő előkészületekre kényszerített úgy, hogy ismét minden dolgomat félben kellett hagynom. Már vagy egy hét óta Libauban vagyok, hogy innen 2 präparator kíséretében, kitűnő felszereléssel egy ornithologiai kirándulást kezdjek meg. A szentpétervári tudományos akadémia felhívott, hogy a 3 keleti

Aus der Ferne.

E. von Middendorff an Otto Herman.

Libau (Curland) 19. April 1896.
1. Mai

Lieber Freund!

Längst wollte ich Dir schreiben. Der vorige Winter brachte mir viel Arbeit, Fahrten in Viehzucht-Sachen, endlich Influenza, der ich im Laufe des Februar und März, 3 Mal meinen Tribut durch Arbeitsunfähigkeit, zahlen mußte. Zuletzt kam eine angenehme Ueberraschung, welche mich jedoch zu umfangreichen Vorbereitungen zwang, so daß ich abermals alles Uebrige liegen lassen mußte.

Seit circa einer Woche befinde ich mich hier in Libau, um von hier aus mit 2 Präparatoren und vor-